

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

BRUNNSPROMENADEN I RONNEBY. — FOTO. O. NILSSON, KRISTIANSTAD.

19:DE ÅRG.

DEN 28 JULI 1918

N:o 43

Skjervegaard

THURE PETRÉN.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA

I Malmö firades den 1 juli d:r Thure Petréns sextioårsdag på ett sätt, som vittnade om, huru uppskattad jubilarrens läkare- och sociala gärning är inom alla samhällslager.

Carl Thure Henrik Petrén är född den 1 juli 1858 i Husie församling af Malmöhus län, där fadern, sedermera kyrkoherden i Halmstads och Sireköpinge pastorat, fil. d:r Carl Daniel Edvard Petrén då var prebendekomminister. Modern var Kjerstin Beata Charlotta Göransson. Det kan måhända förtjäna anmärkas, att farmodern var född Rydellius från Målilla i Kalmar län och syster till den framstående matematikern prof. Carl Johan Danielsson Hill i Lund, hvilken förändrat sitt fadernamen Rudelius till Hill. Det är antagligt, att det är från denna farmoder den bekanta stora Petréniska syskonskaran, i hvilken d:r Thure intager det äldsta rummet, tagit i arf det sinne för det exakta och logiska, som ömsom gjort dem till skickliga läkare, naturvetenskapsmän och jurister. Efter mogenhetsexamen i Lund 1876 aflade han därstädes till en början filosofie kandidatexamen 1879 och kompletterade denna efter tre års studier hufvudsakligen i matematik år 1882, men öfver gick därefter till medicinska fakulteten, aflade medicine kandidatexamen 1884 och medicine licentiatexamen 1888, hvarpå han slog sig ner som praktiserande läkare i Malmö, där han alltså i år kunde fira sitt 30-årsjubileum som läkare.

Redan i Lund hade d:r Petrén lagt i dagen ett stort intresse för allmänna frågor bredvid ett ovanligt studienit. En kamrat från den tiden, d:r Paul Rosenius, säger, att de, som erinra sig hans lundaår, bevåra minnet af en sällspordt energimättad lifsberedelse. Där var fart i hans gång och later, och där var kläm i hans examina. Men det, säger d:r Rosenius, som alla mest imponerade, var sammanfattningen hos denne man i vardande af intensitet i fackutbildningen och öppen blick och sprudlande intresse för de allmänmänskliga frågorna. "Hans ungdom föll in just i dagbräckningen till den skånska vår, då nya andar vaknat och vindarne sjöngo i solskenet öfver idyllen, som lifvet vid akademien då ännu alltjämt var. Man slogs, ännu friskare än man nu gör det, om den rätta åskådningen. Men ingen, som den personliga själsutvecklingen höjt till en filosofiskt renad människobedömmelse, skall bestrida, att den radikale medicinaren och ungdomlige stormaren Thure Petrén var en krafttyp just af dem, som det lefvande litvet har bruk för".

Den läkaregärning, som d:r Petrén nedlagt i Malmö faller till mycket stor del på den preventiva medicinen välsignelsebringande, men tyvärr ännu alltför litet beaktade område. Därest hälften af de summor, hvilka för närvarande nedläggas på ansträngningar att bota de sjukdomar, hvilka åkomma individerna på grund af bristfälligt vård af deras hälsa, vare sig på grund af egna försummelser af kroppsvården eller samhällets otillräckliga skyddsåtgärder i positivt och negativt hänseende, istället nedlades på dylika förebyggande anstalter icke blott af hygieniskt, utan äfven och icke minst af folkupplysande art, skulle säkerligen utgifterna för sjukvården sjunka till endast en bråkdel och de skador, som bibringas människorna genom sjukdom icke blott i lidanden, utan lika mycket i ekonomiskt, moraliskt och rashygieniskt hänseende, minskas i proportion därefter, ja delvis i geometrisk progression därtill. Som den nitiske målsmannen för folkhälsans höjande genom dylik social och preventiv medicin har Petrén under sin verksamhet i Malmö städse befunnits i främsta ledet, när det gällt att kämpa för sådana mål som billiga bad och folkbad och för höjan-

det af folkbildningen. I sistnämnda hänseende skall här blott erinras om hvad han verkat som ordförande i Malmö föreläsnings- och biblioteksörening och som främjare af arbetet på anordnandet af folkbibliotek. Men därjämte har han med kärleksfull och varmhjärtad ifver hängifvit sig åt de andligen defekta. Redan år 1894 började han sin verksamhet vid Malmö asyl för sinnessjuka och samma år började äfvenledes hans verksamhet vid i Malmö befintliga enskilda vårdanstalter för nerv- och sinnessjuka kvinnor. Än i dag har han läkareuppsikten vid stadens sinnessjukanstalter, vare sig dessa äro af allmän eller enskild natur. I god öfverensstämmelse härmed har han öfvertagit läkarevården vid fångelserna i Malmö såväl som vid stadens uppfostringshem. Äfven af staten har hans härigenom förvärfvade vidsträckt erfarenhet tagits i anspråk för samhällsgagneligt arbete. Tillsammans med psykiatrici af facket har han utarbetat "kriminalpolitiska riktlinjer och förslag" och därefter kallats till medlem af kommittén för undersökning af förbrytarens sinnesbeskaffenhet samt fått säte i den sedan ett par år under hans kamrats ifrå skoltiden, prof. Johan Thyréns ledning arbetande stora strafflagskommissionen.

Att ett samhälls- och allmänintresse som d:r Petréns skulle tillvaratagas för Malmö stads lifaktiga kommunallif, var endast naturligt. Han har tillhört de bästa arbetarne och äfven de bästa kämparne inom stadens fullmäktige. Den eminent praktiska begåfningen, förmågan af snabb orientering och af ett träffsäkert grepp på sakens kärna, slagfärdigheten, blicken för motståndarnas blottor, satiren och humorn har man där enligt samstämmiga vittnesbörd lärt sig att icke blott efter omständigheterna beundra eller frukta, utan äfven utan meningsskiljaktighet värdera. På det sociala området har han särskildt intresserat sig för sjukasseväsendet och principerna för arbetsaftal och tillsammans med R. F. Berg, den upplyste arbetsgifvaren, var det han, som i Malmö förde fram den viktiga frågan om arbetsförmedling. Vid sidan häraf har han också räckt till för medarbete i hvarjehanda industriella företag och hans mer än vanliga begåfning har ofta tagits i anspråk för de förberedande kalkylerna.

Under allt detta har d:r Petrén icke släppt kontakten hvarken med sin vetenskap eller sina kolleger. Sin enskilda praktik har han väl till stor del uppgifvit, men med läkarnes allmänna intressen står han den dag i dag är i lifligaste kontakt. I Malmö läkareförening såväl som i Lunds läkaresällskap har han handhaft ordförandeklubb och han har varit fullmäktig för den sistnämnda i Allmänna svenska läkareföreningen. I organisatoriska, sociala och ekonomiska ärenden har han ofta kallats till medhjälps af sin kår och när den begärts, har den aldrig vägrats.

"Om man i denna så rikartade verksamhet," skriver en af dem, som bäst haft tillfälle följa den, "vill söka fram det centralt personliga, det som i kristallens form samlar det fasta och väsentliga, och det, som uddar i en stjärna, skall man hos d:r Petrén finna det i den stora arbetsenergien och den storartade villigheten att träda i selen för allmänt gagn. Om det är sannt, att den är den störste, som vill vara såsom allas tjänare, då hör för visso d:r Petrén till våra största män, dem hvaraf vårt samhälle och vårt land göres mest behof."

Sedan år 1888 är d:r Petrén i äktenskap förenad med Siri Sofia Janzon, dotter till telegrafassistenten Gustaf Adolf Ferdinand Janzon och hans maka Sigrd Leontine Lindgren.

INTRESSEKONTORSKONGRESS I GÖTEBORG. Kongressbestyrelsen: fr. v. herr E. Nordfors, föreståndare för S. K. F:s intressekontor; konsul H. Holm, chef för Konfektions a.-b. J. A. Wettergren & Co, v. ordförande och föredragande vid kongressen; d:r G. Ekman, ordf vid kongressen och i Sv. Industriförbundet; öfverste A. Hultkrantz; herr G. Svanlundh, föreståndare för Wettergrens intressekontor. — Foto. Jonason, Gbg.

Efter fotografi. Bengt Skjerveparre.
KAPTEN ROALD AMUNDSEN afser från Kristiania för att från Tromsø den 17 juli starta för sin Nordpolsfärd.

och fosfater blir ett efterhand allt viktigare spörsmål, är ifrågavarande expedition givetvis af största betydelse och har också rönt allt möjligt tillmötesgående från vederbörande myndigheter.

T. h.:
ÅNGAREN SUNNINGEN, af Svenska Superfosfat-a.-b. utrustad för en kolundersökningsexpedition till Spetsbergen.

En af Sveriges Industriförbund anordnad kongress för intressekontor afhölls den 15—16 juli i Chalmers institut i Göteborg. Kongressen hade till syfte att få till stånd en normalplan för frågan om intressekontorens organisation. Som bekant ha dessa kontor tillkommit efter mönster af konsul Holger Holms initiativ vid Wettergren & C:s Konfektionsaktiebolag i Göteborg och ha till uppgift att bland all personal inom industrien driva en verksamhet som afser att för den i industrien arbetandes ekonomi sörjes så, att inkomsterna bli på för ekonomien bästa sätt tillvaratagna. Idén till denna organisation, som tidigast uppstått i Amerika, har där liksom nu här visat sig medföra synnerligen goda resultat.

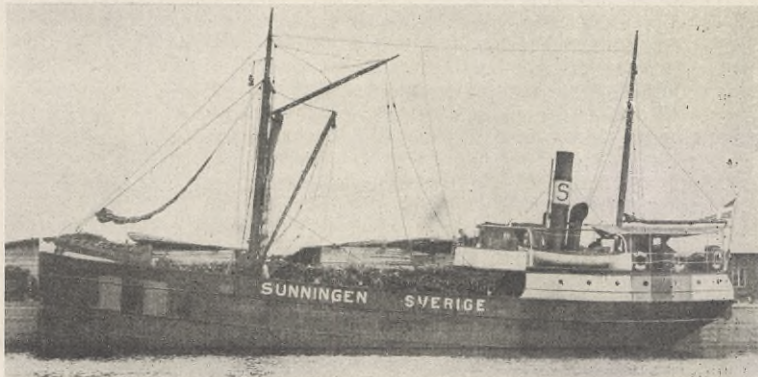
Under kongressen i Göteborg behandlades diskussionsvis frågorna dels om en normalplan för intressekontor, dels om samarbete mellan intressekontoren och dels om livsmedelsanskaffningen för desamma. Rörande den senaste frågan beslöt kongressen att hemställa till Industriförbundet om inrättande af en byrå, till hvilken intressekontoren kunde vända sig för upplysningar och råd angående livsmedelsanskaffningen.

Vid den af omkring 200 deltagare besökta kongressen fungerade som ordförande, ordföranden i Sveriges Industriförbund doktor Gustaf Ekman, och som v. ordf. konsul H. Holm och öfverste A. Hultkrantz.

Onsdagen den 17 juli afgick från Stockholm till Spetsbergen den lilla ångaren *Sunningen* på en expedition, som afsåg att för Sv. Superfosfatbolagets räkning undersöka vissa kollält och fosforitförekouster. Bolaget har nämligen efter ingående förhandlingar förvärfvat all rätt till det kolförande området vid Bl'len Bay på Spetsbergen äfvensom öfvertagit alla de handlingar, som här i landet förefinnas rörande fosforitförekomsterna på Kap Thordsen vid Isfjorden. Det är för att systematiskt kartlägga och undersöka dessa bolagets nyförvärfvade besittningar samt planera anläggning för dess rationella tillgodogörande expeditionen under ledning af bergsingeniör Birger Johnson och med bl. a. spetsbergskännaren, docenten E. Anteus, bland de öfriga deltagarna, inalles fem geologer och tio arbetare, afrest. Den beräknas ta en tid af omkring tre månader och kosta 200,000 kr. af hvilka 50,000 kr. beräknas enbart för fosforitundersökningarna.

Sunningen, under befäl af kapten O. M. Hagström, är försedd med såväl tyskt som engelskt lejdref och anses på grund af sin solida byggnad synnerligen lämplig för en färd som den nu anträdde. Den är byggd 1897 och mäter omkring 300 registerton.

Under nuvarande kristid, då den för vår folkhushållning så viktiga tillförseln af kol

KONUNGEN OCH KRONPRINSPARET VID VÄSTKUSTEN.

Efter invigningen af Svenska mässan har konungen i stillhet och ro tillbragt några dagar på sin älsklingsplats vid Västkusten, det vackra Särö. Såsom gäst hos konsul James Keiller i dennes villa å Gjövik har h. m:t här fört ett lugnt och stilla lif med det traditionella kalla badet på förmiddagen och en stunds tennis-spelning på eftermiddagen. Den 11 juli höll h. m:t statsråd på Särö med statsminister Edén, krigsminister Nilsson, ecklesiastikminister Rydén och jordbruksminister Petersson.

Söndagen den 21 mottog konungen besök af kronprinsparet, hvilka sedan den 15 juli gästade Västkusten med Marstrand som uppehållsort. Det är härmed första gången Sveriges kronprinsessa besöker Västkusten, öfver hvars karga och storslagna natur hon uttalat sin stora beundran. Äfven för kronprinsen torde denna natur kunna äga åtskilligt af nyhetens behag, då det var ej mindre än 20 år sedan han senast besökt den. De höga resenärerna ha begagnat sin vistelse i Marstrand, där de gästade

hofstallmästaren och fru Platen, till utflykter mot norra Bohuslän med det vackra undersökningsfartyget "Skagerack".

Söndagen den 21 på aftonen lämnade konungen och kronprinsparet Västkusten efter en lyckligt njuten sejour.

ORCHIDÉODLING I RUM.

FOTOGRAFIER FRÅN INGENIÖR B LUNDÉNS MÄRLKLIGA ORCHIDÉODLING JÄMTE TEXT AF ODLAREN.

Det är inte så värst många årtionden sedan det ansågs som en så utomordentlig händelse, om man i något drifhus lyckats få en orchidé att blomma, att de dagliga tidningarna då skrefvo spaltlånga artiklar där-om. Men nu är det annorlunda. Nu har man kommit underfund med *knepet*. Och så godt som hvarje liten handelsträdgårdsmästare drifver nu i större eller mindre skala orchidéer i sina växthus.

Men att drifva orchidéer i rum, därom är jag, såvidt jag vet, ännu ensam. Ätminstone på våra breddgrader. En eller annan art, till exempel den vackra *Odontoglossum grande*, lär man på sina håll med mer eller mindre framgång ha försökt odla i rum. Men det är också allt. Jag däremot har vågat mig på så godt som alla vanliga och äfven en hel del mindre vanliga och äfven ganska kinkiga arter. Och jag vå-

Öfverst: KONUNGEN PÅ SÄRÖ. Vid tennisplanen.

Till vänster: KRONPRINSPARET GÅR OMBORD PÅ MARSTRANDBÅTEN I GÖTEBORG.

H. S. D. GÖTEBORGSFOTOGRAF.

Till höger: EN HVILOSTUND Å "ARUGA", hofstallmästaren C. G. Platens villa i Marstrand, där kronprinsparet gästas under besöket. Foto. H. Bergström, Marstrand.

Foto, Backlund, Göteborg. ETT PRAKTFULLT ORCHIDÉFÖNSTER I INGENIÖR B. LUNDENS HEM I GÖTEBORG.

gar påstå, att jag haft en framgång, som långt övertärfat mina djärvaste förväntningar, och som äfven i hög grad öfverraskat fackmännen.

Betingelserna för att orchidéer skola trivas äro värme, ljus, fuktighet och frisk luft. Och dessa fyra

Forts. å sid. 679.

EN VACKER GRUPP BLAND INGENIÖR B. LUNDENS ORCHIDÉER.

Foto, Backlund, Göteborg.

1. *Odontoglossum lateo-purpureum*; 2. *Brassia caudata*; 3. *Miltelia vexillaria*; 4. *Cattleya Mossiae*; 5. *Odontoglossum crispum*.

Illustration: Bengt Sjöberg.

Foto. Ekstrand, Lysekil. Skiss: Ernst Nilsson.

STATENS NYA FISKHAMN MED VÅG-BRYTARE I GRUNDSUND, den största i sitt slag i Sverige, utförd för en kostnad af omkring en million kronor. Invigdes den 17 juli.

LOTSVERKET'S NYA GASVERKSANLÄGGNING VID MARSTRAND.

Ett af Lotsverket å Ärholmen utanför Marstrand anlagdt gasverk för acetylen-disou har nyligen trädt i verksamhet. Anläggningen är afsedd att fylla lotsverkets behof af acetolgas för det stora antal Aga-fyrar som finnas å Väst-kusten och i Trollhätte kanal — cirka 60 å 70 på den förra platsen och omkring 150 på den senare. Förut har denna gas tagits hos enskilda fabrikanter, men i den mån behöfvet ökats har lotsverket ansett en egen gasverksanläggning nödvändig. Denna är så stort tilltagen att förrådet räcker till ungefär det dubbla af lotsverkets behof. Vid gasverken äro anställda 3 personer, som dels sköta driften och dels fara omkring i västra lotsdistriktet för att

sätta in nya gasbehållare. I detta sammanhang kan nämnas, att fyrrarna vanligen äro så rikt försedda att förråden räcka ett helt år.

Byggnaderna äro under ledning af lotsverkets ingenjör, kapten Folke Lundeberg, uppförda af lotsverkets egen byggmästare, herr Hilmer Carlsson.

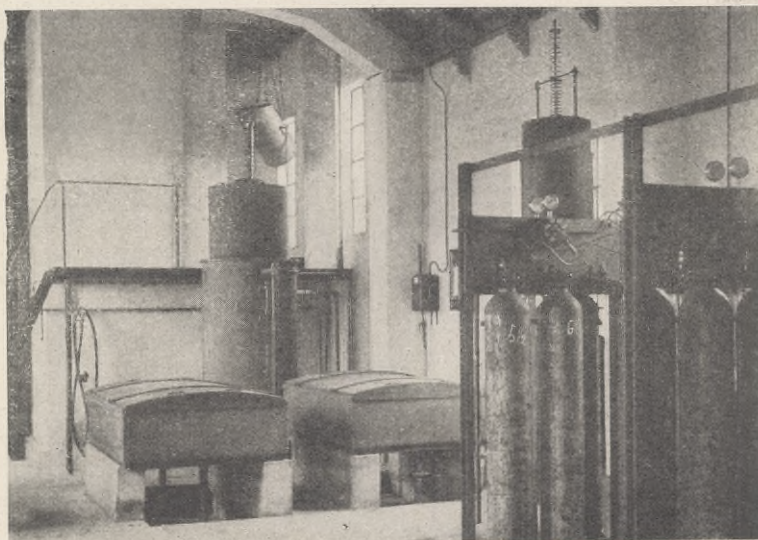

Foto. Bergström, Marstrand.

Kloto: Ernst Nilsson.

Pressfoto.

Kliché: Kem. A.-H. Bengt Sjöversparre, Sthlm.-Gbg.

FOTBOLLSVECKAN I STOCKHOLM. *Defileren i Stadion af samtliga spelare.*

Forts. fr. sid. 677.

faktorer har jag åstadkommit på det enklaste sätt i världen. En stor ljus fönsternisch, cirka 2 1/2 meter bred, hvilken byggts inåt i rummet, så att den blivit 60 cm. djup. Från själfva rummet är nischen afstängd med ett fönster, så att den bildar ett litet rum för sig. På fönsterbrädan har jag dragit några rörslingor från värmebatteriet, och öfver dessa har jag lagt ett järnbleck med en 4 centimeter högt uppfalsad kant, fyllt med ett tjockt lager makadamflis, som hålles fuktig med besprutning. För tiden, då värmeledningen inte fungerar, eller om vinterköllden skulle smälla till allt för hårdt, har jag ett elektriskt värmebatteri på 300 watt. Härtill en ventil i fönstret och en persienn, om solen skulle gassa alltför starkt. Det är det hela! I ett annat likadant inredt fönster håller jag lägre temperatur för Odontoglossum-, Masdevallia-, Maxillaria-arter o. s. v., o. s. v.

Jag har nu gjort mitt urval af orchidéer så, att jag alltid har några arter i blom. Inte en dag under hela året har jag varit utan blommor. Af min samling på cirka 100 plantor, däraf ungefär 80 stycken olika arter, stå alltid minst fyra å fem, men ofta ända upp till femton samtidigt i blom. Och när man väl fått en art att blomma, då har man också den rikaste belöning. De underbara, i de fantasirikaste former och färger prunkande blom-

morna hålla sig fullt fraicha i en tre å fyra, ja, ända upp till sju veckor.

Nu är en af de rikaste blomningsperioderna just slut. Den sällsynt vackra *Oncidium phymatochilum* med sina små gulbruna, fjärilslika blommor har fällt sin långa stängel. Den eleganta *Oncidium sphacelatum* med blommor som stelnade gulddroppar har följt exemplet. *Odontoglossum citrosum* med sin fylliga, nedhängande skära blomklase, den praktfulla *Thunia Marchalliana*, de färgprunkande *Cattleya*-arterna *Schroderæ* och *Mendeli* o. s. v., alla ha de blommat ut. Men ännu står den härliga, doftande *Cattleya Mossiæ* i sin grannaste skrud. *Miltonia vexillaria* täflar med henne i skönhet. *Epidendrum vitellinum* majus med sina starkt lysande rödgula blommor bildar ett härligt inslag i all grönskan, och den fantastiska *Brassia Caudata* har nyss slagit ut sina långt spetsiga, brunprickiga blommor. Bredvid hvarandra stå *Odontoglossum crispum* och *Odontoglossum luteo-purpureum* och täfla om priset.

Men under tiden äro alla de andra orchidéerna fullt sysselsatta med att skjuta sina skott och bilda sina bulber, tjocka, svällande af kraft och saft, som skola skänka mig all sin ymniga blomsterprakt under höstens, vinterns och vårens mörka och kulna dagar. Där skjuta *Dendrobierna* upp sina stänglar, där utvecklar *Lycasten* sina präktiga, ljusgröna palmliknande

Forts. å sid. 687.

Foto. Ohm, Malmö
MALMÖ ALLMÄNNA IDROTTSFÖRENINGENS 10-ÅRS JUBILEUMSTÄFLINGAR DEN 14-16 JULI. Den segerbekransade vinnaren i Marathonlöpningen R. Öhman. I. K. Göta, Stockholm, samt andra pristagaren G. Kinn, I. F. Thor, Upsala.

Fotbollsveckans Stadionmatcher öppnades söndagen den 15 juli under högtidliga former och en stor tillslutning af åskådare. Inledningsmatchen A. I. K.—Tigrarna, där det förra laget slog det senare med 4—2, bjöd ej på särdeles mycket af intresse. I landskapsturneringen vann Västmanland-Närke efter ett fint och godt spel en vacker seger öfver Uppland.

*

Malmö Allmänna Idrottsförenings stora jubileumstävlingar den 14—16

juli förlöpte under synnerligen lyckade former och under en ovanligt storartad publik tillströmning. Bland de täflande återfann man många af vår idrottsvärlds främsta namn, hvilka naturligtvis bidrogo att gifva de respektive täflingarna sin särskilda spänning och intresse. Täflingsfästens afslutningsdag ägde det stora *Marathonloppet* rum, hvarvid en glansfull seger hemfördes af herr *Runar Öhman*, I. K. Göta, Stockholm, på en tid af 2 t. 33 m. 58 sek.

Löjtnant Netzler har vid ett flertal tillfällen varit en intresserad medarbetare i H. 8. D. och hade just planerat en uppsats för tidningen. Det sista han skref i H. 8. D. blef dock den varma afskedshälsningen till sin förolyckade vän och kamrat, kapten Krokstedt, hvilken stod att läsa i senaste nummer af vår tidning och hvilket utkom just samma dag författaren fick dela sin kamrats öde, väl ett olycksöde men i hög grad också ett hjältööde. Ty han föll på sin post under utöf-

Foto. Flodin, Stockholm.

LÖJTNANT F. G. A. NETZLER, den under flygning den 15 juli omkomne marinflygaren, en af det svenska flygvapnets erfarnaste och skickligaste flygare.

Kliché: Bengt Sjöbergström.

af dess propeller — värtaliga och dystra vittnesbörd om flygarnas öde.

vande af skyddstjänstgöring för sitt land — en tjänstgöring om hvars fara han var i fullt medvetande men ändå insatte sitt lif.

Skall icke heller denna upprörande händelse för må väcka känslan för landets ansvar och oeftergifliga skyldighet att i den mån detta är möjligt skona dessa våra unga flyghjältar? —

H. 8. D. sänder sin älskvärde och förträfflige medarbetare ett varmt tack och en saknadens hälsning.

Den senaste upprörande olyckan för vårt flygvapen, som inträffade vid Västkusten måndagen den 15 juli, kommer som ett nytt svårt och decouragerande slag för vårt tappra och under den senaste tiden så starkt decimerade flygarkår.

Om olyckans förlopp har man sig följande bekant. Den 15 juli på morgonen steg löjtnant Netzler jämte sin spanare, löjtnant C. F. A. Tåhlin upp för att bege sig ut på en spaningsflygning utefter kusten. Vid tillfället rådde stark dimma. Aeroplanet medförde denna gång skarpladdade bomber, hvilka medtagits för oskadliggörande af minor.

Sedan hydroaeroplanet efter uppstigningen på måndagsmorgonen ej vidare afhördes började redan på eftermiddagen stark oro råda att någon olycka inträffat. Dessa farhågor visade sig dessvärre snart nog alltför berättigade. Samma dag upphittades nämligen af ångaren Urd i närheten af Tofta ungar den försvunna maskinens flottörer och under följande natt upptogs af några fiskare mellan Geven och Gylte skär, belägna VSV. om Lysekil, ena hälften

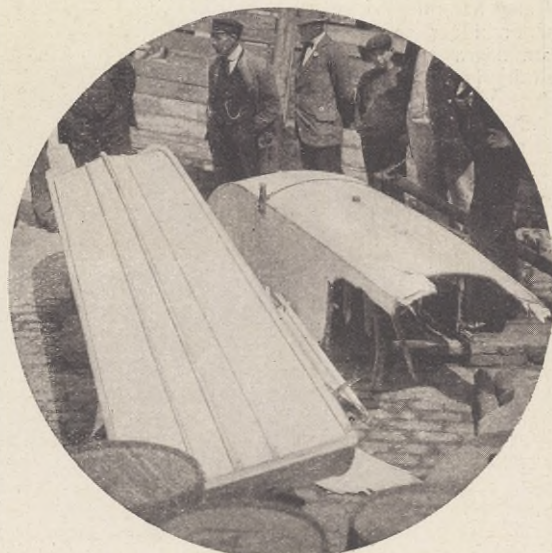
Forts å sid. 682.

Foto. Rahm, Malmö.

LÖJTNANT C. F. A. TÅHLIN, spanare å löjtnant Netzlers hydroaeroplan och omkommen vid dess förolyckande.

Kliché: Bengt Sjöbergström.

HVAR 8 DAGS GÖTEBORGSFOTOGRAF.

DE BERGADE FLOTTÖRERNA TILL DET FÖROLYCKADE HYDROAEROPLANET, införda till Göteborg.

Kliché: Bengt Sjöbergström.

Jordfästningen af den omkomne flygaren friherre Carl Cederström ägde under gripande högtidligheter rum onsdagen den 17 juli på det ute i Stockholms hafsband belägna Ingarö. Från Engelbrektskyrkan i

PROCESSIONEN GENOM STOCKHOLM.

Pressfotos.

ÅLÉN: FRÅN SVEDESKA

KISTAN UTBÄRES FRÅN INGARÖ KYRA TILL GRAFVEN.

T. h.: ÖFVERSTELÖJTNANT K. A. B. AMUNDSON TALAR VID GRAFVEN.

Stockholm, där stoftet bisatts, fördes det ned till Nybrohamnen, ombord å ångaren Najaden för att föras vidare ut till den plats, som den döde i lifstiden älskat, och där han upprepade gånger uttalat sin önskan att få hvila. Jordfästningen hade icke någon officiell karaktär. Vid framkomsten till Ingarö bars kistan af åtta officerare, friherre Cederströms f. d. elever, från bryggan till kyrkan samt till grafven.

Vid grafven höll öfverstelöjtnant K. A. B. Amundson ett gripande och af innerlig känsla buret tal till den dödes minne, framförande Sveriges flygares sista tack till den stupade veteranen och pionären på flygningens svenska fält.

DEN SENASTE FLYGOLYCKAN.

Fort. fr. sid. 680.

En första hypotes att de medförda bomberna skulle ha exploderat och därigenom vållat olyckan har mer och mer måst öfvergifvas. Inom fackkretsar håller man för sannolikt att föraren sökt företaga en nedstigning, men på grund af dimman varit förhindrad att se vattenytan, hvarför nedslaget skett för hastigt och åstadkommit katastrofen. För detta antagande talar såväl de funna och helt från kroppen afslitna delar af pontonerna som den omständigheten att man af det öfriga aeroplanet, om man undantager en propeller och bottendel, ej funnit ett spår. Beröfvad pontonerna och därmed sina flytmöjligheter har sannolikt själfva flygkroppen jämte sina vid densamma fastsurrade flygare omedelbart gått till botten. De af undersökningskommissionen begärda svepningarna på platserna för fynden i afsikt att därmed söka få upp de sjunkna delarna af maskinen, ha äfven varit helt och hållet resultatlösa. Af de försvunna flygarna finnes intet spår. Den stora djupa grafven gömmer väl hvad den tagit.

Det är en beklagligt lång rad af flygolyckor som slag i slag drabbat vårt svenska flygvapen. Sedan 1 maj 1915 ha ej mindre än 16 flygare måst sätta lifvet till, däraf sedan ingången af innevarande år 6 stycken, och detta bland våra erkända bästa kapaciteter på aviatikens område.

Sålunda omkom löjtnant C. Silow vid flygning å Malmsslätt den 1 maj 1915, löjtnanterna S. Malmqvist och grefve R. Hamilton utanför Karlskrona den 18 juli 1915, löjtnanterna B. C. A. Mannström och M. Kruse vid Skillingaryd den 19 juli 1916, löjtnanterna frih. H. von Blixen Finecke och H. G. Pfeiff vid Malmsslätt den 26 september 1916, löjtnanterna J. G. Torslow och B. De Maré den 15 juni 1917, löjtnant I. B. Sandström vid Malmö den 2 september 1917, kapten Å. Brillioth och löjtnant J. Hedenmarck å Malmsslätt den 13 juni 1918, friherre C. Cederström och kapten C. G. Krokstedt i Åländska skärgården den 29 juni 1918 och slutligen, knappt en månad senare, löjtnant F. G. A. Netzler och löjtnant C. F. A. Tählin på Sveriges västkust.

Löjtnant *Fritz Gustaf Astley Netzler* var född i Stockholm år 1890. Efter aflagd officersexamen blef han år 1911 underlöjtnant vid Flottan. Det var här han började ägna flygningen det entusiastiska intresse som tagit sig uttryck såväl i hans tjänst som i de artiklar och föredrag, hvarmed han sökt sprida kunskap om aviatikens konst. För H. 8. D:s läsare stå nog ännu lefvande för minnet åtskilliga af hans skildringar och instruktiva artiklar, däribland en för icke längesedan införd, hvori ett säreget panorama af Västkusten, fotograferad under höjflygning, ingick.

Före krigsutbrottet studerade N. flygningen praktiskt utomlands — bl. a. för den världsbörmede mästaren Blériot — och hade just gått igenom Farmans framstående flygskola i Etamps och fullgjort

de sista villkoren för erhållande af det internationella flygcertifikatet, då mobiliseringen omintetgjorde utdelningen.

Han eröfrade emellertid certifikat kort därpå, i november 1914, i Sverige under löjtnant O. Dahlbecks kontroll.

År 1917 stationerades N. å Flottans flygstation på Nya Varvet utanför Göteborg och har därefter tillhört denna med undantag för perioden vintern 1917—1918, då han tjänstgjorde vid vinterflygskolan i Vaxholm.

Hans djärfhet och skicklighet beredde honom strax efter återkomsten till Sverige ett rum i raden bland våra allra främsta flygare. Särskildt uppmärksammade blefvo hans rekordflygningar Karlskrona—Stockholm år 1915 och Stockholm—Göteborg den 7 och 9 maj innevarande år. Vid den senare flygningen, då löjtn. N. äfven slog ett höjrekord af 3,500 meter, använde han sig af samma plan som vid sin dödsfärd. Helt nyligen invaldes den bortgångne till sekreterare i det nykonstituerade Svenska Aeronautiska Sällskapet i Göteborg, för hvars flygtrafikplaner han var liffligt intresserad.

*

Löjtnant *Carl Fredrik André Tählin* var en helt ung och mycket lofvande officer. Han var född i Norrköping år 1895 och erhöi sin förs'a officersfullmakt år 1914. Hans redliga och sympatiska väsen gjorde honom synnerligen omtyckt och värderad af öfverordnade och kamrater, hvilka nu med sorg och saknad erhållit underrättelsen om hans bråda död.

YSTADS MUSEUM.

Till illustr. å sid. 684.

Staden Ystad har fått ytterligare en sevärdhet och därtill en sevärdhet af mindre vanligt slag. Ett helt hem i gåfva med hus och bohag och därtill ett afsevärdt kapital, allt utgörande en donation till staden af framlidna fröken Charlotte Berlin, som därmed afsett att bilda ett museum, hvilket skall bära hennes namn. Grundstommen utgöres af fröken Berlins vackra hem med alla dess från föräldrar och farföräldrar nedärida föremål såsom möbler, glas, porslin, klockor, nipper o. s. v. Amanuensen vid Lunds universitets historiska museum Hans Wählin har af museistyrelsen anmodats katalogisera och ordna samlingarna, och då dessa den 2 juli öppnades för allmänheten, stod det klart för enhver, att han på ett synnerligen pietetsfullt sätt utfört detta sitt uppdrag.

I sitt anförande på öppningsdagen betonade amanuensen Wählin det stora intresse detta museum hade som exponent för ett typiskt borgerligt medelklasshem från midten af förra århundradet. Stadsfullmäktiges ordförande konsul Emil A. Borg, tillika museistyrelsens ordförande, förklarade därefter museet öppnadt. — När framdeles det donerade kapitalet vuxit till ett visst belopp, skall enligt testators önskan en del däraf användas till uppförande af nya museilokaler, som med tiden skola fyllas med af museet inköpta möbler och husgerådssaker belysande andra stilepoker än de i museet redan företrädda.

Här meddelas en bild af salongen och kabinetet i det gamla Berlinska hemmet.

Efter fotografi af *Alcke: Bengt Skiferisparva*.
KAPTEN SCHLEICH,
ledare af en flygaregrupp vid Västfronten
och segrare i 30 luftstrider.

BLIF MEDARBETARE

- - I HVAR 8 DAG. - -

HVAR 8 DAGS GÖTEBORGSFOTOGRAF.

...med: Hengt Sjöförsärra

STRIDEN OM ÖRESUNDSPOKALEN. De tre täflarne, fr. v. "Ambition" (Norge, segrare), "Pioner" (Danmark) och "Sphinx" (Sverige).

T. h.: G. K. S. S. UTLOTTNINGSBÅT FÖR 1918. Eröfrade ett första pris. Skall representera G. K. S. S. i täflingen om kryssarpokalen.

Nederst: DEN STÖRA GÖTEBORGSREGATTAN: De största och vackraste båtarne, fr. v. "Septima", äg. H. Adolph, K. D. Y.; "Bidevind", äg. H. L. Mörch, K. N. S.; "Irina II", äg. G. von Erpecom, K. N. S.; "Symra", äg. C. Isdahl, K. N. S.; "Apache", äg. M. Konow, K. N. S.

den af Johan Anker konstruerade *Ambition* vara en utpräglad hårdvindsbåt, hvilken äfven i den friska vinden denna dag hemförde en gifven seger öfver sin farligaste medtäflare *Sphinx*. *Pioner*, en utpräglad lättvindsbåt, kom denna dag utanför täflingen.

Följande två seglingsdagar rådde emellertid ett idealiskt väder för *Pioner*, och resultatet blef ett par vackra segrar för Danmarks färger.

Härmed var *Sphinx* ute ur täflingen och slutkampen stod mellan *Pioner*, som hade två segrar sig tillgodo och *Ambition*, som hade en.

Forts. sid. 686.

Den stora täflingen om *Öresundspokalen*, hvori Skandinavien's tre riken voro representerade, ägde rum i Göteborgs skärgård den 14—18 jnli. Följande tre båtar deltogo: från Sverige *Sphinx*, äg. hr Ivar Lignell, Göteborg, från Norge *Ambition*, ägare hr I. S. Isdahl, Bergen, seglare under regattan en af Norges främsta småbåtsseglare, herr Eugén Lunde, samt från Danmark *Pioner*, äg. generalkonsul H. Adolph.

Redan vid första seglingen visade sig

Skulptören *Karl Hultström* har återigen fullbordat ett par monumentala porträtt, af hvilka det allra nyaste är en bild af Prins Carl, en bröstbild, i hvars utförande konstnären synnerligen lyckligt förenat ett kungligt porträtts ofrånkomliga ståt med en intimare karaktäristik. Tills vidare finns det uppställt endast i prins Carls palats, det är dock endast en tidsfråga att därjämte skall beredas en mera officiell plats för detsamma.

Ett annat af konstnärens arbeten, porträttet af artisten *John Bauer*, har i sin slutliga fullbordan inköpts af Nationalmuseum. Det är en strängt

NÅGRA NYA ARBETEN AF SKULPTÖREN KARL HULTSTRÖM: Porträttbyster af Prins Carl och artisten John Bauer samt af en ung dam.

sis raffinerade elegans och en utsökt ren och hel stillsättning, som dock aldrig blir överdrifven eller liflös, höra till de själfständigaste bland svenska skulptörer, i hvarje fall bland de yngre.

Engelbrektsmonumentet, hvilket för ett år sedan väckte så stort intresse och erkännande, har nu nått sin fullbordan i gips och det är endast statsbeslaget på metall, som hindrar att det slutligen gjutes och får sin plats, som afsedt var, i Falun.

Enhvar.

Bildhuggaren *Christian Eriksson* fyllde den 30 juni 60 år.

Den skapandets gärning denne framstående konstnär redan lagt bakom sig är af alltför bemärkta mått att någon närmare erinran om densamma här skulle vara af nöden. Bland våra nu levande svenska bildhuggare intar *Christian Eriksson* en plats i allra främsta ledet, hvilken icke ens de klassiska namnen *Sergel* och *Hasselberg* vid jämförelse skulle förvägra honom.

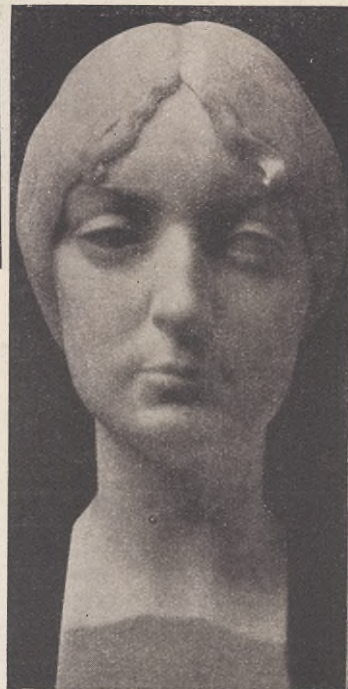
Född i Arvika såsom sonen till en möbelsnickare företer hans bana den icke ovanliga utvecklingslinjen från det rena handtverket i verkstaden till

det skapande arbetet i ateliern. Hans konst och hans uppfattning präglas af en kärlek till och en pietet för handtverket, som sannolikt tidigast grundlades i faderns verkstad. Efter lärlingstid hos en ornamentalskulptör i Stockholm och några års anställning som modellör hos en möbelsnickare i Hamburg, kom konstnären till Paris, och studerade där bl. a. för den bekante bildhuggaren *Falguière*. År 1888 eröfrade han med statyn *Martyren* Salongens tredje medalj samt stipendium från Konstakademien och grundlade därmed sin väg som själfständigt skapande konstnär.

Till hans mest bekanta verk höra *Bågspännaren*, den stora *Linnereliefen* *Blindbock* statyett *Dansen på td* o. a. — alla vittnande om det fullkomliga herraväldet öfver det konstnärliga uttrycket, som endast ett sorgfälligt studium från sjäilva grunden beskär.

stilerad och kraftigt utförd mask och med sin utsökta materialbehandling och flotta linjespel hör det oafgjordt till sin skapares konstnärligt allra lyckligaste saker.

Det är annars en förunderlig egenkap hos denna konstnär att omväxlande med en rad monumentalskulpturer, kraftfulla och imponerande, utföra de graciösaste, smäckraste små bilder, damer så fina och smala som vasstrån och så elegant arbetade smycken. I detta sistnämnda afseende är han i någon mån besläktadt med *Gerhard Henning* men i öfrigt torde han just på grund af sin fanta-

SALONG OCH KABINETT I DET NU TILL MUSEUM OMDANADE BERLINSKA HEMMET I LUND. Efter fotografi
Text å sid. 682.

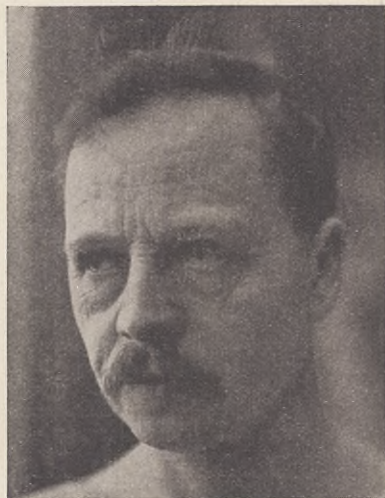

Foto. Rafael-Rådbefg. SKULPTÖREN CHRISTIAN ERIKSSON, 60 år den 30 juni.

A. G. T. LETTSTRÖM.
F. d. Bankdirektör. — Sthlm.
75 år 25 aug.*

G. W. BACKMAN.
Bankdirektör. — Sundsvall.
55 år 26 juli.*

G. A. DRYSEN.
Bankdirektör. — Stockholm.
50 år 22 juli.*

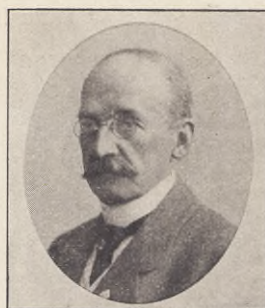
A. ABENIUS.
Kapten. — Stockholm.
50 år 27 juli.*

M. P. E. FLENSBURG.
F. d. Konsul. — Malmö.
75 år 12 juli.*

C. J. A. ROOS.
Godsägare. — Djursnäs.
60 år 22 juli.*

O. W. DAHLGREN.
Disponent. — Sala.
60 år 10 juli.*

A. LAGRELIUS.
Hofintendent. — Stockholm.
55 år 16 juli.*

A. H. LINDQVIST.
Talmän i Riksdagens A. K.
Stockholm. — 55 år 9 juli.*

K. K. K. SÖRENSEN.
Rådman. — Stockholm.
55 år 31 juli.*

B. WIJK.
Jur. d r. — Göteborg.
50 år 19 juli.*

J. LINDERS.
Häradshöfding. — F. d. Revi-
sionssekreterare. — Stockholm.
50 år 25 juli.*

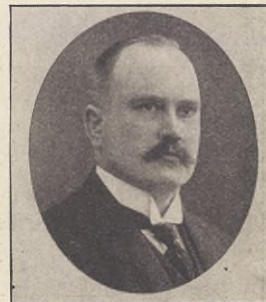
G. KOBBS.
Professor. — Stockholm.
55 år 25 juli.*

K. S. J. NORÉN.
Öfverläkare. — Hernösand.
55 år 22 juli.*

K. U. R. HARTELIUS.
Prakt. läkare. — Gefle.
50 år 12 juli.*

G. F. GRÖNFELDT.
Apotekare. — Stegeborg.
50 år 8 juli.*

* Data å nästa sida.

Efter porträtt. GREFVE A. v. MIRBACH, det tyska sändebudet i Moskwa, som där nyligen mördats.

H. 8 D. återger härmed bilden af *grefve v. Mirbach*, offret för det storpolitiska mord som den 6 juli ägde rum på den tyska legationen i Moskwa och hvarom utförligare redogörelse lämnats i föregående nummer.

Grefve *Alf. v. Mirbach* var född i München i april 1872. Efter olika diplomatiska uppdrag i Paris, Brüssel, Wien och Bern m. fl. platser blef han i januari 1918 utnämnd till ordförande i den kommission, som skulle förhandla om krigsfångar och handelsfrågor samt efter freden i Brest-Litowsk till tyskt sändebud i Moskwa. Grefve Mirbachs ställning har här varit oerhördt svår och vanskelig och han blef en af de många som det väldiga Ryssland krossat under sina spillror.

*

Utnämningen af f. tyske ministern i Kristiania, *von Hintze* till utrikesministerkallet i Tyskland efter von Kühlmann kom knappast som en öfverraskning. Redan vid förra utrikesminister-skiiftet i augusti 1917 stod von Hintze starkt ifrågasatt som hö-

Efter porträtt. AMIRAL VON HINTZE, den nye statssekreteraren i tyska utrikesdepartementet.

gers kandidat och endast vänsterns stora propaganda för von Kühlmann, samförståndets man, omintetgjorde då hans val till statssekreterare.

Tidigare marinattaché i Ryssland var von Hintze

åren 1912-1914 tysk minister i Mexiko och förflyttades därefter till Peking för att sedan öfvertaga sändebudsposten i Kristiania hvilken han alltjämt vid tiden för sin utnämning innehade.

VÄRLDSKRIGET.

Det väldiga trycket i väster, som efter österrikarnes offensiv hållit världen i spänning under nära en månad har plötsligen brutit lös i en ny krevad. Med öfverlägsen slagkraft men mindre öfverraskande för motståndaresidan bryter den tyska stormböljan denna gång fram vid *Rheims* — den sista stora konkava bågen i tyskarnas väldiga, sedan den 21 mars systematiskt genomdrifna uträtningsoffensiv mellan *Nieuport* och *Belfort*. Å ömse håll om "den ointagliga staden", på en front af öfver 8 kilometer, mellan *Cha-teau Thierry* vid *Marne* och *Main de Massiges* har den tyska järnmuren börjat röra sig framåt.

Jämförd med de föregående offensiverna har resultatet af denna senaste under de första afgörande dagarna ej varit anmärkningsvärdt lysande. Det är tydligt att det motstånd, som bjudits af franska och amerikanska trupper, varit oerhördt.

Framstegen äro dock obestridliga. Redan på tredje dagen kan rapporteras en fångsiffra af 18,000 man. Mellan *Jaulgonne* och öster om *Dormans* har generalöfverste von *Boehns* armé öfvergått *Marne* och kastat motståndaren tillbaka. Sydväst om *Rheims* inträngde tyska trupper i de franska ställningarna och öster om staden mellan *Prunay* och *Tahure* intogs fransmännens första linje. Framgångarna öster om *Rheims* ha dock en lokal och tillfällig karaktär. Vid senare företagna angrepp ha fransmännen visat sig kunna fullständigt hålla sina ställningar på denna sträcka. Däremot ha deras senare motanfall söder om *Marne* varit resultatlösa.

En ytterlig våldsamt karaktäriserar öfver hufvud

taget detta senaste anfall och förlusterna för såväl angräparne som försvarare torde ha varit oerhörda.

En egendomlighet för denna offensiv är att redan efter fjärde dagen ett märkbart stillstånd i densamma inträdd. Hvad detta har att betyda torde ännu vara för tidigt att yttra sig om. Det ser emellertid ut som om de amerikanska truppernas ankomst skulle betyda ett plus i fransmännens motståndskraft, som, ställd mot tyskarna ej längre kanske helt obrutna, offensivstyrka, för första gången låter en slags jämnvikt inträda mellan dessa.

I samband med offensiven har den mystiska långskjutande kanonen åter börjat beskjuta Paris. Här lär stor upphetsning råda, då man, måhända med fog, anser att målet för tyskarnas frammarsch med alltså större sannolikhet kan betraktas vara Paris.

ORCHIDÉODLING I RUM.

Forts fr. sid. 679.

de blad, där komma alla de olika *Cattleya*arterna med sina lustiga skott, där *Oncidierna*, *Odontoglosserna*, *Cypripedierna*, *Stanhoperna*, *Laeliorna* o. s. v. med sina...

Jag skulle kunna hålla på att skriva i det oändliga om mina orchidéfönster och alla deras underverk och fullkomligheter. Såsom jag, som stolt pappa, ser dem, naturligtvis. Men utrymmet, som står till mitt förfogande, är ju begränsadt. Och därför får det vara nog med detta.

Ett är emellertid säkert. Kosta mina orchidéer mig något i arbete och omsorger, så löna de också mödan tusenfaldt.

Barthold Lundén.

Efter fotografi

Källa: Bengt Nilverparre.

DROTNING MARY AF ENGLAND besöker sårade soldater å Lady Middletons Militärsjukhus.

Pressfoto.

Källa: Bengt Nilverparre.

BRÖLLOP VID ENGELSKA LEGATIONEN I STOCKHÖLM
Brudparet efter vigseln.

Måndagen den 15 juli ägde i engelska kyrkan i Stockholm ett notabelt bröllop rum mellan engelske ministrerns privatsekreterare mr S. Rowan Aitken från London och fröken Ethel Reuterdahl, Stockholm. Bland närvarande märktes engelske ministern, sir Esme Howard med fru, engelska legationssekreterare

Efter fotografi

Källa: Bengt Nilverparre.

UNDER BOMBARDEMENTET AF PARIS. Familjen församlad i vinkällarer.

ren, samtliga attachéer och sekreterare jämte öfrig personal vid engelska legationen o. konsulatet. Äfvenså syntes amerikanska ministern Ira Morris' fru med son och dotter samt en del af den amerikanska legations- och konsulatpersonalen bland de närvarande.

Samma kväll äfreste de nygifte öfver Norge till England.

INNEHÅLL: Doktor Thure Petré, (biografi och helsidesporträtt). — Konungen och kronprinsparet vid Västkusten. — "Orchidéodling i rum" af ingenjör Barthold Lundén. — Den senaste flygolyckan. — Bilder och porträtt till dagskrönikan — Världskriget — Veckans porträttgalleri.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller ovlkorligt förbud.